

Angleži okupirali dve osiščni bazi v Tuniziji

Radio Alžir naznanil izkrcanje angleških čet v Sfaxu, tuniški luki. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

Zavezniški stan. Afrika. 31. marca.—Britska osma armada je v Sfaxu, tuniški luki, odbila napade japonskega konvoja. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

London, 31. marca.—Radio Alžir naznanil izkrcanje angleških čet v Sfaxu, tuniški luki. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

London, 31. marca.—Radio Alžir naznanil izkrcanje angleških čet v Sfaxu, tuniški luki. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

London, 31. marca.—Radio Alžir naznanil izkrcanje angleških čet v Sfaxu, tuniški luki. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

London, 31. marca.—Radio Alžir naznanil izkrcanje angleških čet v Sfaxu, tuniški luki. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

London, 31. marca.—Radio Alžir naznanil izkrcanje angleških čet v Sfaxu, tuniški luki. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

London, 31. marca.—Radio Alžir naznanil izkrcanje angleških čet v Sfaxu, tuniški luki. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

London, 31. marca.—Radio Alžir naznanil izkrcanje angleških čet v Sfaxu, tuniški luki. Rommelovi zbori beže proti morju pred oddelki britske osme armade. Zavezniki ujeli 13,000 nemških in italijanskih vojakov od začetka ofenzive v Tuniziji.—Rusi odbili napade nemških oklopnih in pehotnih kolon na svoje pozicije ob reki Donec.—Zavezniška letala napadla japonski konvoj in potopila eno ladjo, dve pa poškodovale

“KOMUNISTIČNA REVOLTA” NA HRVAŠKEM ZATRTA

Lov na francoske delavce se nadaljuje
LITVINCI SE UPIRAJO NEMCEM

London, 31. marca.—Radio Berlin je naznanil, da je bila “komunistična revolta” v južni Hrvatski, katere je podžigala Moskva, zatrta. Italijanske čete in ustaši “poglavnik” Pavelić, Hitlerjeve lutke, so revolto zatrli v bitkah, ki so trajale več tednov.

Churchill je zapustil parlament pred pričetkom debate. Attlee je dejal, da bo Indija dobila neodvisnost, ko bo ljudstvo demonstriralo sposobnost za samovlado. Preden se to zgodi, se morajo vse indijske politične grupe zediniti.

Attlee je v svojem govoru okrcal Mohandasa K. Gandhija in ga obdolžil podžiganja anarhije. Vseindijski kongres, stranka nacionalistov, je totalitarski in Gandhi je diktator kongresa. Attlee je rekel, da indijske politične grupe korakajo po napačni poti že dvajset let.

Poslanec Charles Ammon je v imenu delavske stranke osebno apeliral na Churchilla, naj stori nekaj za Indijo. Ona naj dobi predstavnostvo v Azijskem svetu; prav tako Kitajska. Obe naj imata besedo v vodstvu zadev Daljnega vzhoda, ko bo ta vojna končana.

Stockholm, Švedska, 31. marca.—Ujeti angleški vojaki bodo poslani v taborišča, v katerih se nahajajo ruski vojni ujetniki, se glasi vest iz Nemčije. Naciji se hočejo s tem maščevati nad Churchillovo vlado, ki noče storiti nobenega koraka za preprečitev boljše propagande v angleškem življenju. To pomeni, da bodo angleški vojni ujetniki potisnjeni v razred ruskih in poljskih ujetnikov, ki nimajo nobenih pravic. Ti morajo opravljati težka dela, stradati, so brez zdravniške oskrbe, poleg tega pa so tudi žrtve nacistične brutalnosti. Veliko število ruskih in poljskih ujetnikov je že umrlo v nemških taboriščih.

Stockholm, Švedska, 31. marca.—Nacistična nadvlada, spremljana s terorjem in eksekucijami upornikov, je izvala močan odpor v Litvi, se glase sodejstva poročila iz zanesljivih virov. Izbruh gerilske vojne je alarmiral nacistične vojaške avtoritete, ker je Litva v bližini ruskih bojišč.

Litvinci, ki so po okupaciji svoje dežele po nacistični sili pokazali voljo za sodelovanje z Nemci, se zdaj upirajo. Oni, ki imajo zveze s Kovnom in Berlinom, trdijo, da so Litvinci razočarani, ker niso Nemci izpolnili obljub glede vzpostavitve neodvisnosti potem, ko so formalno svojo vlado.

Nemci so nastali, ko je nacistični vodja Wulff v Vilni pozval voditelje onih občin, ki niso dostavile določene kvote živeža in drugih potrebščin Nemcem, na zagovor. Občinski odborniki so bili potem postavljeni na glavni trg in vsaki peti izmed grupe 200 je bil ustreljen.

Osišče spet tiplje za mir
Buenos Aires, Argentina, 31. marca.—List La Prensa piše, da reprezentantje nekaterih evropskih držav, satelitov osišča, so navezali stike z nekaterimi nevturalnimi državami v zvezi s kampanjo za sklenitev miru. Sateliti so storili ta korak z vednostjo Berlina in Rima. Med nevturalnimi državami, ki naj bi prevzele vlogo posredovalca, je najbrže tudi Argentina.

Gangež Frank Diamond aretiran
Chicago, 31. marca.—Frank Diamond, gangež in svak Caponeja, je bil aretiran na obtožbo izsiljevanja. On je član skupine šestih gangežev, katere je federalna velepota v New Yorku obtožila, da so izsilili več milijonov dolarjev od filmskih kompanij in članov delavskih unij, katere so kontrolirali.

Domače vesti

Nov grob v Kansasu
Ringo, Kans.—Dne 24. marca je tukaj naglo za srčno kapjo umrla Johana Padar, stara 65 let in rojena v Grosuplju na Dolenjskem, članica društva 228 SNPJ. Njeno deklško ime je bilo Mežnarjeva Johanca. V Ameriki je bila 40 let in tukaj zapuška moža (poštar v Ringu), dva sinova in dve hčeri. Pogreb ji je oskrbel Slovenski zadrudni pogrebni zavod.

Iz Pennsylvanije
Point Marion, Pa.—Dne 26. marca je tukaj umrl Frank Rozina, star 78 let in rojen v Njškodolu pri Primorskem na Dolenjskem. Bil je samski in v Ameriki je živel 36 let. Sorodnike je zapustil v Clevelandu, O., v okraju Westmorelandu, Pa., in v starem kraju v St. Vidu pri Stični ter eno sestro na Dunaju. Živel je kot samotar. Kdor bi hotel kaj več pojasnila o tem rojaku, naj piše na naslov: Anton Zupančič, Box 861, Pt. Marion, Pa.

Iz Clevelanda
Cleveland.—Dne 30. marca je umrla Terezija Bašca, roj. Bricelec, po domače Adamova, stara 66 let in doma iz Dobrujne pri Ljubljani. V Ameriki je bila 39 let in tukaj zapuška moža, tri hčere in štiri vnuke ter brata in sestro.—Dalje je v bolnišnici umrl Ignac Dolenc, star 55 let in doma iz Grinotova pri Krki na Dolenjskem. V Ameriki je bil 30 let in tukaj zapuška dva sinova (eden je pri vojakih), dve hčeri, brata in teto.

Dr. Furlan v Chicago
Chicago.—V torek zvečer je več čikaških veteranskih organizacij priredilo v hotelu Morrisonu shod Združenih narodov in eden govornikov na tem shodu je bil dr. Boris Furlan, bivši profesor prava na ljubljanski univerzi, ki je v priložni angleščini govoril o evropskem malem človeku in njegovem boju za svobodo. Udeležba je bila velika, toda v občinstvu smo videli le tri Slovence. Dr. Furlan je prišel v Chicago s svojo ženo Ano, ki je bila učiteljica v stari domovini in zdaj vodi slovensko šolo v Brooklynu, N. Y. V sredo sta se Furlanova odpeljala v Milwaukee, kjer je Boris govoril na shodu enakih organizacij v hotelu Schroederju.

Povojna kontrola osiščnih industrij
Holandski poslanik predlaga popolno razorožitev
Washington, D. C., 31. marca.—Dr. Alexander Loudon, holandski poslanik je sugeriral, naj zavezniki ustanove, ko bo vojna končana, posebni odbor za kontrolo industrij v osiščnih državah, da ne bodo te nikdar več producirale orožja. To, je dejal, bi zagotovilo popolno in hitro razorožitev agresivnih narodov. Zavezniki naj bi prevzeli tudi vzgojo, da zatrejo pri ljudstvu osiščnih držav filozofijo militarizma.

London je predlagal tudi ustanovitve povojnega ustroja, ki naj bi ščitil mir in red po vsem svetu. Ta naj bi bil splošnega značaja in imel večjo oblast od Lige narodov, ki ni mogla podpreti svojih sklepov z oboroženostjo.

Svetovna organizacija bi morala imeti pokrajinske organizacije za zaščito miru v svojih pokrajinah. Problemi, ki jih te organizacije ne bi mogle rešiti, bi prišli pred svetovno organizacijo. Loudon je razvil svoj načrt v govoru na zborovanju Hčer ameriške revolucije. Program, ki naj ga osvoje zavezniki, naj bi vključeval tri glavne točke — popoln poraz sovražni-

Brazilski častnik obdolžen špionaže

Zveza z osiščnimi agenti razkrita

Rio de Janeiro, Brazilija, 31. marca.—Stotnik Tulio Regis de Nascimento je bil obdolžen špionaže proti Združenim državam in zveze z osiščnimi agenti v Argentini. Aretacija stotnika in nekaterih drugih brazilskih državljanih je bila odredjena.

Špionaža in zarota sta bili razkriti, ko so ameriške avtoritete preglele poročila, oddana preko tajne radiopostaje v Braziliji, v Nemčijo. To je vsebovalo naznanilo, da je stotnik Nascimento vprašal brazilsko vlado za dovoljenje odhoda v Ameriko, kjer bi obiskal vojne tovarne in študiral gasilske aparate na ameriških bojnih ladjah.

Poslanica, poslana v Berlin, je vsebovala tudi prošnjo za vsoto \$3000, katero naj bi dobil Albrecht Gustav Engels, ki je bil aretiran kot načelnik nemškega špionskega kroška v Braziliji. Ta vsota naj bi krila stroške potovanja brazilskega častnika v Ameriko.

Obstoj organiziranega sistema za pošiljanje militarističnih informacij iz Brazilije v Argentino je bil tudi odkrit. V Argentini, edini ameriški državi, ki še ni pretrgala odnosov z osiščem, se nahaja veliko število Hitlerjevih agentov.

Obsodba umora poljskih socialistov

Cez dva tisoč ljudi se udeležilo shoda

New York, 31. marca.—Vodilni uradniki unij Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih organizacij so sinoči na masnem shodu v templu Mecca obsodili sovjetsko vlado zaradi umora Viktorja Alterja in Henryka Ehrlicha, voditeljev poljskih socialistov in židovskih delavcev. Oba sta bila usmrčena v Rusiji v decembru preteklega leta na obtožbo prevratnih aktivnosti, oviranja sovjetskih vojnih naporov proti nacistični sili in agitacije za sklenitev miru med Rusijo in Nemčijo.

Shodu, katerega se je udeležilo 2500 ljudi, je predsedoval David Dubinsky, predsednik oblačilne unije International Ladies Garment Workers. On je bil tudi načelnik delavskega odbora, ki je aranžiral shod.

Na shodu so govorili William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, James B. Carey, tajnik Kongresa industrijskih organizacij, župan La Guardia in zvezni senator James M. Mead. Vsi so obsodili eksekucijo in jo označili za politični umor, obtožbo pa za cinčno fabrikacijo.

Carey je v svojem govoru naglasil, da bo umor Ehrlicha in Alterja ojačil solidarnost delavcev po vsem svetu. “Dasi priznavamo, da morajo biti ljudstva hvaležna ruskim delavcem za odločbo in junaki odpor proti nacizmu, ne more biti prave enotnosti, če sovjetska vlada ne prizna odgovornosti napram delavcem drugih držav,” je dejal Dubinsky, ko je odprl shod, je rekel, “da umor Ehrlicha in Alterja ponižuje ideale, za katere se borimo v tej vojni.”

Daily Worker, glasilo komunistične stranke, in sopotniki komunistov so, ko so govorniki na shodu obsodili umor poljskih socialistov, ponovili obdolžitve, da so ti aktivni v gibanju, ki ogroža interese Združenih narodov.

ka, preprečenje vsake agresije v bodočnosti in reorganiziranje družine narodov.

KONGRESNIKI POKOPALI RUMLOV DAVČNI NAČRT

Odločitev padla po viharji debati

ODSEK SESTAVI NOV NAČRT

Washington, D. C., 31. marca.—Nižja kongresna zbornica je po viharji debati zavrgla Rumlov načrt, da se opusti plačitev dohodninskega davka za eno leto, kakor tudi načrt Rooseveltove administracije glede plačevanja dohodninskega davka sproti. Razkačeni kongresniki so potem instruirali člane odbora za pota in sredstva, naj sestavijo nov davčni načrt.

Načrt, ki ga je sestavil Beardsley Ruml, načelnik federalne rezervne banke v New Yorku, je bil poražen z 248 proti 148 glasovom. Kongresu ga je predložil kongresnik Frank Carlson, republikanec iz Kansasa. Kongres je s svojo akcijo dal težko klofuto odseku za pota in sredstva, ki je odobril načrt.

Kongresnik Martin iz Massachusettsa, vodja republikanske manjšine, je napovedal, da bodo republikanci izsilili sprejetje Rumlovega načrta. Ta načrt so smatrali za važno politično karto. Celo Wendell L. Willkie, titularni vodja republikanske stranke, ki je v zadnjem momentu podprl načrt, ni s tem dosegel ničesar.

Demokratje tudi niso uspeli s pritiskom na kongresnike, naj sprejmejo davčni načrt Rooseveltove administracije, da se dohodninski davek pobira pri viru. Kongresnik McCormack, vodja demokratske večine, je vodil boj za sprejetje načrta v nenavzočnosti Sama Rayburna, predsednika zbornice, ki je odpotoval v Texas, da se udeleži pogreba svojega brata.

Kongresnik Doughton, demokrat iz Severne Karoline in načelnik odbora za pota in sredstva, je po zavrnjenju davčnih načrtov izjavil, da se člani njegovega odbora ne bodo kmalu sestali in razpravljali o novem davčnem programu. Prej je bilo naznanjeno, da federalni davčni urad ne bo mogel dati navodil delodajalcem glede odbijanja davkov od plače, če ne bo kongres sprejel davčni načrt Rooseveltove administracije.

Catroux konferira z Giraudom

Združitev vseh francoskih grup blizu

Alžir, Alžirija, 31. marca.—General Georges Catroux, reprezentant generala Charlesa de Gaulle, načelnika odbora borbeneh Francozov, ki v tem mestu konferira z generalom Giraudom, vrhovnim komisarjem severne Afrike, je napovedal, da bo združitev vseh francoskih političnih grup kmalu dosežena.

“Nobenega dvoma ni, da združitev, katero moja dežela potrebuje, pride,” je dejal Catroux. “Združitev vseh elementov, ki so za poraz osiščnih sil, je v interesu ne samo Francije, temveč vsega sveta.”

Catroux je prišel v Alžir iz Sirije, da aranžira potrebne stvari za sestanek med de Gaulle in Giraudom. Na tem bodlenju koraki za odpravo razlik, ki povzročajo trenja med Francozi. Catroux je dejal, da so razgovori med njim in Giraudom v zračni fazi in da zadovoljivo napreduje. De Gaulle bo morda odpotoval iz Londona v Afriko prihodnji teden.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (vključno Chicago) in Kanačo \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Ciceru \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ciceru \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (March 31, 1943), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Smel korak ameriškega senata

Po dolgem, dolgem času—vsekakor po dolgih, dolgih letih—je senatna zbornica v Washingtonu storila epohalen korak. Četvorica senatorjev, dva demokrata in dva republikanec, je predložila resolucijo, s katero senat poziva predsednika Roosevelta, naj skliče konferenco Združenih narodov v zadevi sodelovanja po vojni za ohrano miru. Skratka: na temelju te resolucije se ameriški senat formalno in uradno izreče za sodelovanje Združenih držav v bodo- dišnji zvezi narodov.

Z drugimi besedami: senat je pozvan, naj popravi, kar je zagre- šil pred štiri in dvajsetimi leti, ko se je izrekel za izolacijo Ame- rike in vrgel Wilsonovo mirovno pogodbo z Nemčijo—pogodbo za vstop Amerike v Ligo narodov—v koš; danes naj se izreče baš na- sprotno, da Amerika ne sme biti več izolirana (sama zase), pač pa mora v bodoče sodelovati z vsemi narodi vred za ohrano stalnega miru.

Z ozirom na današnjo situacijo Združenih narodov je ta korak zelo važen. Federalni senat je pogodbodajalna oblast Združenih držav; nobena pogodba Amerike s katero koli tujo državo ni veljavna, dokler je ne odobri senatna zbornica z dvetretjinsko večino—in samo senatna zbornica, kajti spodnja zbornica nima po do- ločbah ustave te pravice. Bodoča mirovna pogodba bo veljavna šele tedaj, kadar jo ratificira ali odobri senat.

Zavezniki Amerike to dobro vedo—in baš to je vzrok, da do danes še ni bilo od nikoder nobene odločne besede o obliki bodočega miru. Atlantski čarter je le privatna izjava dveh najvišjih urad- nikov Amerike in Anglije in doslej še nima legalnega statusa. Anglija in Rusija še danes nimata nobenih garancij, kako bo z Ameriko po vojni—ali bo sodelovala v bodoči svetovni organizaci- ciji ali ne. Mar se lahko ne zgodi, da se pri volitvah v prihodnjem letu ponovi zgodovina iz leta 1919, da izolacijski republikanci za- menjajo Rooseveltovo vlado in spet izolirajo Ameriko od ostalega sveta? Vse je mogoče!

To je razlog, da ves zavezniki svet napeto gleda na Ameriko, da čaka, kam krene Amerika—da so vsi resni mirovni razgovori v zastoju in ostanjejo v zastoju toliko časa, da se oglašijo ameriški senat in pove odločno, kje stoji. Podoba bodočega sveta, zlasti bodoče Evrope zavisi v glavnem od Amerike; s kooperiranjem Amerike bo podoba popolnoma drugačna, kakor pa bo v slučaju, če bo zunanji svet politično in vojaško prepuščen sam sebi.

Sedanji korak senata — ki je bil storjen na iniciativo senatorjev samih in brez vsakega pritiska s strani Roosevelta — je torej zelo važen za bodoči mir, ker je lahko signal za Združene narode, naj sigurno računajo na kooperacijo Amerike. Če bo resolucija v se- danjem jedru sprejeta z dvetretjinsko večino — bo to revolucija v senatu, katere bo pomenila, da je politika izolacije pokopana in Amerika po vojni krene popolnoma na novo pot.

Predsednik Roosevelt je v principu odobril resolucijo, želi pa nekatere izpremembe v njej, da ne bo imel vezanih rok v prime- ru, da bi on vodil mirovna pogajanja. Amendmentov ne seveda cela ploha, posebno s strani izolacijskih in imperialističnih sena- torjev; prav tako je bilo predloženih več drugih samostojnih resolu- cij, ki naj nadomestijo glavno resolucijo četvorice senatorjev. Demokratični senator Gillette iz Iowe je predložil resolucijo, na podlagi katere naj senat odobri Atlantski čarter.

Upanje je, da bo resolucija v glavnih točkah sprejeta po dolgi in kvasajoči debati. Dobro znamenje je, ker resolucija nima stran- karskega pečata, pač pa je delo dveh demokratov in dveh republi- kancev, kar ima značilni, da je izraz večine ameriškega ljudstva.

Senat naj zagotovi Združene narode, da to pot bo Amerika ko- operirala z njimi za ohrano trajnega miru! To zagotovilo bo vbrizgnilo Združenim narodom novo upanje in veliko vzpodbudo za čim prej doseženo zmago nad barbarskim osiščem.

Sabotaža velikih magnatov

Senatni odsek pod vodstvom Trumana je pred dnevi odkril, da je jeklarska korporacija Carnegie-Illinois Steel prodajala vladi slabše jeklo za ladje in drugo vojaško opremo, kakor pa določa pogodba med korporacijo in vlado. Nekateri uradniki te družbe so pričali pred odsekom, da je bila vlada osleparjena z napačnimi zapiski glede preizkušanj jeklenih ploč. Na ta način je bila osle- parjena ne le ameriška vlada, pač pa tudi zavezniki, ki jih Ame- rika zalaga z jeklom na podlagi "lend-lease" pogodb. Prizadeto jeklo prihaja iz tovarov v Irvinu, Pa.

Benjamin F. Fearless, predsednik jeklarske korporacije United States Steel, je slovesno izjavil, da on ne ve ničesar o tem in vsi oni, ki so odgovorni za ta "neljubi incident", bodo brenjeni na cesto.

Ali bo to vse? Recimo, da se dokaže, da je bila vlada osleparje- na za milijone dolarjev. In ne samo to — recimo, da se dokaže, da je pokvarjeno jeklo zakrivilo izgube bojnih ladij in smrt tisoče- rit mlč. Za vse to naj bodo jeklarski saboterji le brenjeni na ce- sto in vlada naj potem pozabi nanje?

Ce je navaden saboter lahko ostro kaznovan — kaj naj se zgodi z velikim saboterjem? Ali naj v demokratični Ameriki še vedno velja rečenica, da male tatve obesa, velike roparje pa izvolijo za senatorje ali sodnike?

Zadeva jeklarske korporacije Carnegie-Illinois Steel spada pred sodišče in vse one, ki so krivi sabotaže, mora zadeti predpisana ka- zen, če je še kakšna pravica na svetu!

Glasovi iz naselbin

Kako je v New Yorku

New York. — Dne 21. marca sem se udeležila seje društva All Americans 580 SNPJ. Odborni- ki so mladi in dobro vodijo seje in sploh vse drugo. Vselej gre lepo gladko, nobenega prepira.

Seje se je udeležil tudi brat Kramaršič, pionir nekega druš- va jednote v Clevelandu. Prosil je za besedo in nam povedal, ka- ko je bilo, ko so ustanovili SN- PJ in kako so bila trda pota predno je zrasla v tako veliko organizacijo. Zelo je bil vesel, ker se dobro razumemo pri na- šem društvu 580.

Člani so odobrili, da se da \$10 iz blagajne za Rdeči križ. Skle- nili smo že tudi, da priredimo piknik in dali odbor polno moč. Po seji smo se pa vsi člani zbra- li skupaj pri dolgi mizi, se zabav- vali in se zapeli smo. Bili smo največ Dolenjci. Veseli me, da tukaj ni tako kot mi je nekoč re- kel neki član, češ, ne hodi v New York. Ampak tukaj so ljudje kot povsod drugod.

Tukaj imajo navado, ko pride- jo skupaj, da vprašajo drug dru- gega, h kateri maši gre v nede- ljo. Jaz jim kar odkrito povem, da ne grem k nobeni. Veste, ljudje so tako navajeni. Saj gre- do kar iz navade kot v starem kraju, mladina pa zelo malo za- haja. No, kaj bi pa tudi bilo, če bi hoteli vsi tukajšnji Slovenci v to malo cerkvico. Rečem pa, da imajo dobrega župnika, ki se rad pošali. Ko bi bili vsi taki, bi bi- lo že dobro. Nekeč sem dobila njegov list (A. S.), mojo Pro- sveto pa je menda on dobil, ker so ju bili zamešali na pošti in je nisem prejela par dni.

Tukaj ne gledajo Slovenci, kaj je kdo, marveč skupaj držimo. Saj tudi Hitler in Mussolini ne gledata na Slovence, marveč kar vse od kraja pobijata. V slogi je moč! Brat Kramaršič je rekel, da premalokrat pišem. Se bom pa večkrat oglašala.

Mary Tursich, 580.

Prijatelju v spomin

Cleveland. — V Prosveti z dne 22. marca sem čital v Domačih vesteh, da se je smrtno pone- arečil moj stari prijatelj Matt Zoran iz DePuea, Ill. Ta žalostna novica me je pretresla, kajti z Mattom sva bila dobra prijatelja od leta 1917, ko sem prvič potoval po državi Illinois. Prišel sem tudi v prijazno nase- lino DePue in pri Zoranih prenočeval takrat in potem pred nekaj leti, to je 1939 in 1940, ko sem spet tam potoval.

Pokojni Matt Zoran je bil do- bra in poštena duša. Bil je član in uradnik društva 59 SNPJ, kot tudi vsa družina, in če se ne motim, je bil pred združenjem tudi član SSPZ. S svojo ženo Annie je imel gostilno, zraven je pa razvažal premog svojim odjemalcem.

Ko sem bil zadnjikrat tam, sem se z njim peljal iz La Salla v Peru in DePue. Pravil mi je zgodovino tiste bolnišnice na hribčku, pod katerim se je se- danj smrtno ponesrečil. To je med Spring Valleyjem in De- Puevom. Obenem sva govorila tudi o najini starosti in če se ne motim, sva bila rojena oba iste- ga leta (1884) in istega meseca. Ko sva dospela v njegovo gostil- no, je rekel pred svojo ženo:

"Večni popotnik, ako si lačen, povej moji ženi in ti bo takoj pripravila, da se boš okrepčal."

In res je bilo tako, dasi sem trdil, da nisem še lačen. Matt je dostavil in Annie je potrdila, da me še vedno čaka tista soba in v nji mala postelja, na kateri se bodo odpočile moje kosti. No, kaj hočete še več od prijateljev. Vse to je bilo brezplačno, razen kar smo ga malo poskali pri jaslih.

Torej smrt in nesreča nikdar ne počiva. Pravijo, da je to člo- veška usoda. Tudi pokojni Matt se je zelo trudil vse svoje živ- ljenje za svoj obstoj in obstoj svoje družine, kajti imel je pet otrok, ki so večinoma vsi višje izšolani. In to gotovo ne pride brez truda. Posebno še v krizi in brezdelju je treba še bolj misliti, kako se bo družina pre- bila skozi življenje.

Torej dragi prijatelj Matt Zo- ran! Dovrši si svojo zemeljsko nalogo in sedaj počivaj mirno v še svobodni ameriški zemlji! Ženi, sinovom, hčeram in dru- gim sorodnikom moje iskreno sožalje!

Anton Jankovich.

Novice iz Bridgeporta

Bridgeport. O. — Kot je bilo že poročano, se v bližnjem Wheelingu vrši tako zvani "Na- tional Pageant" ali priredba vseh-narodnosti v tej okolici, katero prireja v nedeljo, 11. aprila zakladniški department kot del kampanje za večje naku- povanje vojnih bonдов. Zbirališče parade bo na 16. cesti pri Mestni hiši.

Parada se prične točno ob eni ur popoldne; čla bo po ulici Chaplin do 11. ceste in nazaj po ulici Market v Virginio Theater, kjer bo program. Do zdaj je pri- glašenih 20 narodnosti.

Vaška skupina bo imela 10 minut časa za svoj nastop. Vsa- ka narodnost ima svojega načel- nika, ki mora gledati, da je njih program dobro urejen in da ne traja časa; ko pride nanje vr- sta, morajo biti pripravljeni, da takoj nastopijo.

Za Slovence je določen podpi- sani, ki je odgovoren za pravil- no izvajanje programa, v kate- rem nastopijo hčerke brata Re- beca iz Windsor Heightsa, W. Va., s svojimi kitarami—one so že večkrat nastopile na radiopos- taji v Steubenville. V pevskih točkah pa nastopijo sledeči z dvema pesmama: Frank Matko, Frank Wocko, Peter Kroflich, Martin Potnik, Anna Roth, Ma- ry Luko, Mary Gricher, Anna Gregoric, Alberta Gregoric in Karolina Stefanic. Pri vajah jim gre zelo povoljno in škoda, za- kaj bi ne bili stalno organizira- ni, da bi imeli pevsko skupino tukaj.

Vsi Slovenci v teh krajih na obeh straneh reke Ohio so pro- šeni, da pridejo v Wheeling v nedeljo popoldne, 11. aprila. Pri- družite se paradi v naši skupini, ki bo korakala pod ameriško in slovensko zastavo. Zraven se do- govorite za nakup bonдов ta dan. Te vrste kampanje so po vsej Ameriki ta mesec. Vse ča- sopsije in radiopostaje bodo v aprilu na delu za to kampanjo po vsej Ameriki, kajti treba je denarja—težke milijone vsak dan za poraz osišča. In to po-

letje bo prineslo veliko spre- membo in vojnem vrtincu v prid združenim narodom.

Da vladni bondi niso varni, ta je prazna. Ako bondi ne bodo veljavni, tudi dolar ne bo imel veljave, kajti bonde garantira- ju Združene države z vsjo svojo davčno silo prav toliko kot vred- nost dolarja. Torej pomagajte poraziti osišče in amagi demo- kracije širom sveta.

Joseph Snoy, 13.

Tudi—popravek

Red Lodge, Mont. — Malo od- govora sestra Rosie Cestnik radi tukajšnjih žrtev eksplozije. Ona piše, da je bilo že dvakrat poro- čano, pa vselej napačno. Obža- lujem. Ako sta bila rojaka Frank in Jack Maurich prišeta k Hr- vatom, ni bila moja pomota, pač pa je imel roke vmes "tiskarski škrat". Morda radi tega, ker ni- sta bila člana nobene slovenske organizacije. Ampak Jugoslo- slovani smo vsi.

Sestri Cestnik naj povem, da sem v starem kraju kot čevljar- ski vajenec še čevlječke delal Franku Maurichu in torej kako naj pišem, da je on Hrvat. Ona piše, da je bil doma iz Žirov, kar je napačno. On je bil v resnici doma iz vasi Savoden, fara No- va Oselica nad Škofjo Loko. To- rej predno kdo komu kaj kore- gira, naj se prepriča o stvari. Jack Maurich pa mislim, da je bil rojen v tej deželi, toda ne prisegam.

Ne vem, zakaj sestra Cestnik ni sama poročala v javnosti o tej grozni nesreči, saj živi v bli- žini rova, kjer se je nesreča pri- petila. Je menda čakala na dru- ga, da bodo poročali v listih. Bil sem gotov, da se kdo oglašil iz Bearcreeka radi te nesreče, toda ni bilo nič.

Ctenim le to, da sem bil prve dni zaposlen pri reševalnem de- lu, potem pa sem bil dnevno do- polndne in popoldne pri pogrebi- h. Žrtve smo pokopali v Red Lodgu, Bearcreeku in celo v Bil- lings sem spremlj enega člana ABZ. Torej če bi bil kaj na- pačnega poročal, bi ne bilo nič čudnega radi zaposlenosti.

Kar se tiče imen žrtev vseh narodnosti, nisem imel pri ro- kah liste, zato ni bila objavljena v Prosveti. Bila pa je objavlje- na v angleški sekciji Nove Do- be, danes pa čitam vsa imena tudi v Prosveti, kar je prav. To- rej hvala sestri Cestnik.

Na tem mestu izrekam globo- ko sožalje mrs. in mr. Jacku Maurichu na izgubi dveh sinov, ki sta postala žrtve te eksplozije. In prav tako vsem ostalim, ki so izgubili svoje drage.

K. Erznosnik, 81.

Koncert Glasbene matice

Cleveland, Ohio. — Smo li v resnici navdušeni za to, da ohr- animo vse kulturne aktivnosti, katere smo gojili do predvojne- ga časa? Znaki nas postavljajo v slabo luč. Kulturne priredit- ve so večinoma slabo obiskane. Vzemimo za vzgled "Zarjo", ki je vodila imenito reklamo v li- stih za nedeljski koncert. Trka- la je na narodni in moralni čut slovenske nasebine. Človek bi si predstavljal, da se bodo lju- dje res oprili še tega, kar nam mislijo ohraniti še živeči dram- ski in pevski zbori. Pa je ravno nasprotno.

Nekateri imajo vzroke za od- sotnost, toda sedaj se lahko vprašamo, zakaj so pa kino-gle- dališča vsak dan natrpana z ljudmi? Mogoče nam manjka zavednosti?

Edina leposlovna revija v Ameriki, Cankarjev glasnik, je

morala prenehati radi ljudske mlačnosti. Ljudje na krmlu kulturnih organizacij so res pra- ve žrtve. Iz gole navdušenosti za narodu dobro in potrebno stvar postanejo čisto narodni sužnji. Ni se čuditi, če prej ali slej eden ali drugi omaga.

Zadostovati bi morala le krat- ka in jedrnat reklama, da bi zmogla privabiti v dvorano šest sto ljudi, da bi se predstava iz- plačala. Na srečo se najdejo tu- di bele vrane, ki že sedaj pogre- šajo več dramskih predstav in večjega kulturnega razmaha. Bili so navajeni posecati priredit- ve vsako nedeljo, a sedaj jih pogrešajo.

Ta sezona nam bo nudila še par lepih prireditev. V nedeljo, 4. aprila, bo podala Glasbena matica svoj običajni pomladan- ski koncert. Kdor pozna prejšnje prireditve tega zbora, ve, kaj lahko pričakuje v nedeljo. Pro- gram bo raznoličen, krono večer- a bo pa odnesel mešani zbor v skladbah kot so: "V spomin Iva- nu Cankarju", "Tone solnce, to- ne"—zbor iz opere "Nabucco" in "Ujedinjena domovina". Zadnja je kot nalašč posvečena sedaj ubogi in trpeči, a po ujedine- nju ponosni domovini. Poslušaj- te to besedilo:

"Ti zemlja, ki združuje brate, pozdravlja src te naših glas, pogledov žar uprt je nate, na tvojih gor in dolov kras.

Ti davno draga si nam bila in dom si bila nam bogat, ko bila nas je še ločila, ko ni bil združen z bratom brat.

Če prej so bila srca vneta, še bolj gore, kipe nam zdaj, ko vsem si domovina sveta, naš skupni, neločljivi raj.

Oj, bratje, kot obroč železen oklepajmo svoj dom tesno, mu vsjo posvetimo ljubezen, da srečen, lep in slaven bo!"

Na programu je v celoti osem- najst točk, kar pomeni, da bo vsak z nečem zadovoljen. Pri- četek koncerta ob 7. uri zvečer.

Vas vabi—

Publicistični odbor.

"Victory garden"

Port Angeles, Wash. — Da, čud- na so pota narave: vse pride in mine. Tukaj se je poslovala zima in nastopila je zopet po- mlad. Tudi ta se bo poslovala in prišla bo druga, njej enaka, ali pa bo še hušje in več solza in gorja.

Spomladi vse oživi, vse po- stane veselo. Človeku se zdi kot da je vse prerajeno. Kmetje se zopet pripravljajo k novemu de- lu; pripravljajo si orodje, seme in drugo, kar se rabi na polju. Tu pa tam si kmetič ogleduje polje, če je že pripravno za ora- nje. Premišljuje, kaj in kako bo sejal ali sadil, obnem pa ugib- lje, kakšna po mlad ali poletje; ozira se na vse strani z željo, da bi mu bili vremenski bogovi naklonjeni, da bi mu letina čim- lepše obrodila.

Smo v vojnem času, ko gredo živila na odmerke, in sicer ne radi tega, ker jih primanjkuje v Ameriki, marveč zato, ker gredo na vse strani sveta. In Amerika ga bo morala v veliki meri prehranjivati poleg svoje- ga ljudstva in svoje armade. Za- to moramo gledati, da poljedel- sko produkcijo čim bolj dvigne- mo, da jo celo podvojimo, če je le mogoče.

Na to nas stalno opominjajo in urgirajo; posebno pa so agil- ni v tem meščanski listi, ki stal- no opominjajo ne samo farma- re, marveč tudi industrijske de- lavce. Vedno čitamo, naj vsa- kdo spremeni prazno zemljišče ali loto v zelenjavni vrt okrog hiše. Ne glejte na rože, sploh če- mu toliko rož—ven z njimi in pridelajte si zelenjave in sočiv- ja! Ne ozirajte se samo na kme- te, ki vrše svojo dolžnost. Po- trudite se, pomagajte sami sebi, kajti s tem pomagate tudi dru- gim, ki nimajo vrtov, ne praznih lot. Nič se ne ve, kaj pride pri- hodnjo zimo. Tako čitamo dan za dnem.

Slovenskega naroda menda ni treba dosti opominjati, kajti naš narod je dovolj delaven in pri- den. Posebno si pa lepo obdelajo in urede vrtove. Kamorkoli pri- deš k Slovincem, vidiš, da imajo vrtove zasajene z rožami, zele- njavo ali celo zasajene s sadnim drevjem, tako da jih človek z ve- seljem ogleduje.

Upam pa, da se čitatelji ne

bodo hudovali, če vas spodbu- jam na "victory garden". S le- si boste pomagali sami sebi pomagali boste tudi drugim ola- šati bodo in pomajkanje. Ka- izgleda, bo pomajkanje hras- akutno, skoro po vsem svetu ljudje lačni ali pa bodo. Potr- bovali bodo pomoči in kdo ni jim pomaga, ako ne Ameriki Mi v Ameriki in Kanadi moro- mo pomagati.

Torej Slovenci po Ameriki, o- delujte vrtove vsi, ki jih imate vsak najmanjši kotiček poseje- te in zasadijte, ne ozirajte se na rože in drugo vrtno lepoto. Hr- na je prva, kajti brez nje se ne moremo bojevati; hrana je ob- ramba. Pokažimo, da smo ve- nenci res delaven narod. Hvalimo se, da smo kulturni napredni; prepustimo to dru- gim, za nas pa naj delo govo- Pokažimo, da znamo in smo- zmožni pridelati živeža ne sa- zase, ampak tudi za druge, ki bodo zelo potrebovali.

Vsi tisti, ki živite po mest- ali nasebinah, naredite si "vi- tory garden". Ako nimate pra- ne zemlje okrog hiše, zberite skupaj v male skupine po št- šest, osem ali deset in pojdit- kakemu bližnjemu farma- ru. Povejte mu, da si želite nap- viti "victory garden" in vam, z veseljem odstopil par ak- sveta, mogoče po nizki cen- tukaj bi jo marsikak farma- dal zastoj. Se tudi doka- venski farmarji blizu naseb- ki radi ustrežejo svojim ro- kom. En akre zadostuje za št- družine, dva akra za osem ali- lo deset družin, če je zem- pravilno obdelana.

Seveda, če hočete imeti do- bro letino, potrebujete dov- gnoja, katerega je ponekod b- težko dobiti, posebno pa v n- stih. Nekeč sem čital v Ča- kjer je pisal Kerže, kako se v- pravi gnoj iz plevla. Ampak- sto je nepraktično. Najboljši- strohnel govejci gnoj. Umetn- gnoja sedaj primanjkuje. Ko- ko koristi te vrste gnoj, si lah- tolaščjo oni, ki so ga že v- krat rabili. Jaz sem ga rabil- mo enkrat na zelenem grahu, da nisem imel rezultata. N- boljši rezultat imam od kur- gnoja; ampak svež kurji gnoj- priporočljiv za vrt, ker se- njem zaredi preveč mrčesa, potem uničuje vrtno pridel- posebno pa korenje.

Lahko si pa napravite um- nega gnoja doma, ki je dober- vse rastline. Pripravite ga- ko, če imate le par ducatov- koš. Vse odpadke daste na k- vsakikrat primešajte toliko m- kega apna ali gipsa (gypsu- lu; pripravljajo si orodje, seme in drugo, kar se rabi na polju. Tu pa tam si kmetič ogleduje polje, če je že pripravno za ora- nje. Premišljuje, kaj in kako bo sejal ali sadil, obnem pa ugib- lje, kakšna po mlad ali poletje; ozira se na vse strani z željo, da bi mu bili vremenski bogovi naklonjeni, da bi mu letina čim- lepše obrodila.

Smo v vojnem času, ko gredo živila na odmerke, in sicer ne radi tega, ker jih primanjkuje v Ameriki, marveč zato, ker gredo na vse strani sveta. In Amerika ga bo morala v veliki meri prehranjivati poleg svoje- ga ljudstva in svoje armade. Za- to moramo gledati, da poljedel- sko produkcijo čim bolj dvigne- mo, da jo celo podvojimo, če je le mogoče.

Na to nas stalno opominjajo in urgirajo; posebno pa so agil- ni v tem meščanski listi, ki stal- no opominjajo ne samo farma- re, marveč tudi industrijske de- lavce. Vedno čitamo, naj vsa- kdo spremeni prazno zemljišče ali loto v zelenjavni vrt okrog hiše. Ne glejte na rože, sploh če- mu toliko rož—ven z njimi in pridelajte si zelenjave in sočiv- ja! Ne ozirajte se samo na kme- te, ki vrše svojo dolžnost. Po- trudite se, pomagajte sami sebi, kajti s tem pomagate tudi dru- gim, ki nimajo vrtov, ne praznih lot. Nič se ne ve, kaj pride pri- hodnjo zimo. Tako čitamo dan za dnem.

Slovenskega naroda menda ni treba dosti opominjati, kajti naš narod je dovolj delaven in pri- den. Posebno si pa lepo obdelajo in urede vrtove. Kamorkoli pri- deš k Slovincem, vidiš, da imajo vrtove zasajene z rožami, zele- njavo ali celo zasajene s sadnim drevjem, tako da jih človek z ve- seljem ogleduje.

Upam pa, da se čitatelji ne

Prebivalci se vračajo v rusko mesto Kursk, ki ga je reokupirala sovjetska armada.

Vesti z jugoslovnaske fronte

Poročila Jugoslovnaske informacijskega centra in drugih virov

ZALOGE OROŽJA V SLOVENIJI

(Ljubljansko jutro je pred nekaj meseci prineslo naslednji oglas italijanskih zasedbenih oblasti):

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino sporoča:

"Opozarjamo, da je vojno ministrstvo odredilo naslednje premije v denarju za one civilne osebe, ki bi naznanile obstoj materiala, ki ga je smatrati za vojni plen, pa je skrit:

Od vrednosti dobljenega materiala v znesku 10.000 lir 16 odstotkov;

od vrednosti od 10.000 do 100.000 lir 8 odstotkov z najmanjšo vsoto 1600 lir in

za vrednost nad 100.000 lir 4 odstotke z najmanjšo vsoto 8000 lir."

Ta oglas italijanske okupacijske uprave dokazuje, da tudi v tistih krajih Slovenije, v katerih Italijani oblast zares v rokah, še vedno obstoje skrivne zaloge orožja, ki jih narod hrani na odlično uro. Zanimivo je tudi in značilno za razmere pri nas, da apelira italijanska oblast na poželjenje po denarju, da bi se pridela taka skrivna oporišča narodnih bodočih uporov v že pacificiranih krajih.

IZ SVIČARSKEGA ČASOPISA

Landbote je priobčil dne 12. januarja članek pod naslovom "Italijan, v katerem izraža mnenje, da se Nemci, tudi v okupirani Srbiji, bojijo novih uporov. Hrvaški je položaj vsak dan hušji, kajti uporniki so priletni in v neposredno bližino Zagreba in pretrgli nekateri važni telezniške proge. Poveljnik črne legije, polkovnik Francetič, je bil ranjen in ujet. Hrvaški ministri prireajo shod in pozivajo upornike, naj odločijo orožje in se povrnejo v svoje domove. Toda vsa ta vabila so zastoj—jasno je, da bo položaj tako v Srbiji kakor na hrvaškem upor na novo zaplamljen in da bodo takrat Jugoslovanci prešli v ofenzivo.

Le Curieux prinaša dne 21. januarja članek z naslovom "Za kaj je bila hrvaška legija poklika nazaj s sovjetske fronte?" Uradni list Paveličeve vlade "Za dom" piše: "Boljševizem je razoren povsod, toda najhujše razruša na evropskem vzhodu in na hrvaškem. Naloga legionarjev ni lahka. Toda osiše, ki je hrvaško ustvarilo, ji bo brez truda tudi po potrebi pomagalo."

To je uradna verzija hrvaške vlade. Sklepati bi bilo torej iz tega izjava, da je prišla hrvaška legija z ruske fronte nazaj ravno v trenutku, ko se je bil položaj telesa na hrvaškem odločil in poslabil in postal kritičen. Povratek hrvaške legije dokazuje, da se je gerilska vojna v jugoslovanski močno razvila. Vprašanje je le, da li bodo hrvaški legionarji, ki so v hudih bojih na hrvaškem mnogo trpeli, pripravljeno voditi v svoji lastni domovini boj proti svojim upornim bratcem.

Zürcher Zeitung poroča dne 19. januarja iz Sofije: nemško-bolgarske straže in srbski uporniki so se obstrlevali med seboj na polovici pota med Nišem in Skopljem. Približno 200 četnikov je poskusilo prebrskati v reki izčrpani most, a so bili tem delu presenečeni; borba je trajala 10 ur. Most je ostal nepoškodovan.

MUKE IN TEZAVE HRVAŠKIH "DIPLOMATOV"

Ipa. 19. februarja.—Evropske neutralne države se niso priznale "Neodvisne" hrvaške države. Italijani v Španiji ima svoje redne poslatve, vse nevtralne države smatrajo "Neodvisno" Hrvaško za nestalni vojni proizvod italijanskega razrušenja Jugoslovije. Mahnarije in spletke proti novi državi veljajo za nadzorovanje jugoslovnaske vojne—ne se Hrvat pritožujejo zaradi smatranja v hladnega

ko 3000 nedolžnih oseb, obtoženih istega "zločina". V Belgradu je zavladal teror, kakršnega svet ne pozna.

Od tisočev žrtve so Nemci objavili do sedaj samo 350 imen. Streljanja talcev v masah pa se vrše brez prestanka po mestih in vaseh Srbije od septembra naprej.

General Bader izvršuje svojo grožnjo, da bo dal ustreliti po 100 talcev za vsak uničen objekt—žrtve so mirno kmečko prebivalstvo, največ možje od 18. do 40. leta. Kot prvi padajo izobraženi in ugledni domačini.

Da bi si nabrali čim več žrtve posebno med srbsko mladino, pošiljajo Nemci od 10. januarja naprej v mesta in po deželi tajne agente provokatorje, ki navidezno nabirajo narodni davke za generala Mihajloviča, a vsakogar, ki prispeva, takoj ovdijo. Vse, ki jim nasedejo, ustrelje brez sodbe.

Neka žena v Mladenovcu je ranila dvojico nemških oficirjev, od katerih je eden umrl. Zato je bilo do zdaj ustreljenih v Mladenovcu 50 talcev.

PRISILNA MOBILIZACIJA DELAVSKIH SIL V SRBIJI

United Nations Information Office v New Yorku poroča dne 15. marca, je nemška mobilizacija delavcev za prisilno delo povsod v Jugoslaviji naletela na velik odpor; od Nemcev kontrolirani časopis "Novo Vreme" je objavil posebno poročilo, naperjeno proti "govoricam, katere širijo ljudje zlobnih namenov, češ da bodo morali nabrati delavci v Grčijo in druge dežele..."

Članek trdi, da so Nemci "objavili, da bodo vsi mobilizirani delavci uporabljeni izključno v Srbiji, in sicer največ v rudokopih, tako da bodo v veliko korist narodnemu gospodarstvu in da bodo tudi odpravili vsaj do gotove mere obstoječe pomanjkanje kuriva..."

Obenem pa list grozi vsem onim, ki se ne bi javili, s strogi kazni. Letniki 1917 do 1922 so že nastopili svojo delavsko službo.

TUDI ŽENSKA KLICEJO NA DELO

Donauszeitung, 16. februarja.—Nemčija in Hrvaška sta sklenili pogodbo, po kateri bodo hrvaške žene, ki delajo v Nemčiji, deležne vseh ugodnosti dobrodelne službe za nemške matere.

Uposlitev delavcev v vojnih industrijah

Washington, D. C., 31. marca.—Predsednik Roosevelt je objavil program glede uposlitve moških vojaške starosti, ki zdaj ne opravljajo dela, povezanega z vojnimi napori, v vojnih industrijah in na farmah. Samo mlekarji farmarji potrebujejo najmanj 50.000 delavcev. Roosevelt je dejal, da se bo program apliciral na vse vojne industrije.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

daj gor. Najbolje je, da korenja sploh ne seješ zmeraj na enem mestu, kakor tudi ne prezgodaj. Kadar ga seješ, potrosi vrsto z apnom in sulferjem. Letos mu ne gnoji; če že hočeš, rabi gips. Če ti ga črvi puste, da zraste, mu poreži vse vrhno perje, katera znesi ven z vrta ali ga pa vrzi kravi, ker je dobra kilaža za živino; porezati ga moraš poleti, da zopet drugo perje zraste predno pride mráz. Črvicega korenja ne meči na vrt, ki tudi rabi snago.

Kadar sadite "victory garden", vselej potegnite vrstico od severa proti jugu in pričneš saditi ali sejati od vzhoda proti jugu. Vselej pričneš z rastlino, ki zraste najnižje, kot je na primer špinača, potem pride pernat solata, čebula, redkev, pesa, korenje in tako dalje. Čim višja zraste rastlina, tem bolj se mora sejati proti zapadu; na ta način dobiš vse rastline enako solčne svetlobe. Pa tudi je bolj ugodno za škropljenje.

Ce hočete, da vam vrt lepo uspeva in raste, morate okopavati in rahljati zemljo. Nekateri okopavajo le tedaj, ko je že dovolj plevela; bolj pravilno je, da okopate in rahljate zemljo vsakokrat, ko se na njej pokaže skorja, pa če je plevel ali ne.

Torej sejte in sadite. Mogoče postane situacija bolj kritična kot si kdo predstavlja. Lahko se zgodi, da je v enem kraju moča, drugod pa suša in pridelkov ne bo toliko kot se jih pričakuje. Pisal bi še več, toda mi je papirja zmanjkalo. V Port Angelesu ga je sicer dovolj, ker tam dve papirnici obratujeta 24 ur na dan. Toda jaz imam do tja šest milj. Zakaj ga ne grem iskat, lahko sami uganete. Torej na delo za "victory garden".

Frank Milavec, 57.

Legija odobrava mobilizacijo delavcev

Washington, D. C., 31. marca.—Maurice F. Devine, načelnik legislativnega odbora Ameriške legije, je pred senatnim odsekom za militaristične zadeve izjavil, da njegova organizacija odobrava Austin-Wadsworthov zakonski načrt za mobilizacijo delavcev za dela v vojnih industrijah in na farmah. Dejal je, da se vedno dobe ljudje, ki nečejo izvršiti naloženega jim dela. Proti tem je treba podvzeti drastične korake.

Židje bodo služili v ogrski armadi

London, 31. marca.—Radijsko poročilo iz Vichya, Francija, pravi, da se je Ogrska odločila za vpoklic židov v vojaško službo. Ti bodo nadomestili ogrske vojake, ki so padli na ruskih frontah. Židje, rojeni 1916, 1917 in 1918 bodo vpoklicani v armado v dobi od 24. aprila do 13. maja.

Grupa otrok, katerih matere delajo v vojnih tovarnah v Milwaukeeju, v otroškem zavodu.

TO IN ONO

Piše Zvonko A. Novak

Pruska vojaška klika. — Veliko se govori in piše o tem, kaj bo z Nemčijo po tej vojni, med tem ko se naša javnost žal skoro nič ne peča z vprašanjem, česa vsega se bo poslužila pruska vojaška svojat, da preboli neizogibni nemški poraz ter se o prvi priložnosti spet zažene v svoj stoletni boj za zagospodovanje nad svetom. Ta kasta je trdočelna, vztrajna in trimoglavna skupina, ki pozna samo en način življenja, in sicer brezobzirno vladanje s pomočjo spletkarstva in vojne. Ze večkrat je sicer doživela poraz, a nikoli pa še ni bila popolnoma strta. In tako se lahko tudi v tej vojni izmuzne ter začne spet kovati svoje satanske načrte za tretje svetovno mešarsko klanje in splošno pokončevanje.

Ta nesrečna svojat ne goji nobene zvestobe do drugih. Zvesta je le sebi in svojim zločinskim nakanam. Kadar ji gre za gol obetane, se brez najmanjšega pomišljanja znebi vsakogar, ki ji hodi v napoto. Tako se je otresla Hohenzollerncev ter jela neumorno in brezobzirno delovati v okviru weimarske republike za udrnitev svoje vojaške oblasti. Pri tem se je posluževala nacijev za namenoma, da spleta v sedlo na hrbtu nemškega naroda. Ko bo Nemčija poražena, ali pa morda že tedaj, ko bo njen poraz prav blizu, se bo pruska soldateska brez vsakršnega strahu odkrivala tudi nacijev ter si skušala najti novega gostitelja. In tisti, ki pravijo, da ni mialiti v Evropi na trajen in pravičen mir, dokler ne bo pruska vojaška klika popolnoma zatrita, imajo prav.

Jasno je kakor beli dan, da se bo tista pruska vojaška svojat skušala tedaj, ko ji pojde najhujše za nohte, izmazati skozi kak vrzel med Sovjetsko zvezo in njenimi zavezniki. Kakpak bi bilo to soldateski še najljubše, če bi se dal prepričati nemški poraz in doseči mir na podlagi kake krave kupčije. To pa bi bila strašna nesreča za ves svet in Združeni narodi se prav dobro zavedajo take preteče nevarnosti, kar dokazuje odločna izjava, podana oni dan v Casablanca.

Kaj pa bo, ko pride do končnega poraza nemške vojne sile na bojnih poljanah? Nekateri mislijo, da se bodo nemški vojaški voditelji približali Rusiji ter stopili v zvezo z njo, kar bi pa seveda ne bilo nič drugega kakor oboženo premirje, ki bi se prelomilo ob prvi priliki, kakor se je to primerilo zadnjič. To so res precej drzne misli, ali vseeno bi morda Rusija sprejela tako ponudbo samo za to, da bi si pridobila časa in zboljčala svoje meje.

Ce bi se pa zgodilo, da bi bila pruska vojaška kasta le začasno strta, bi se stvar prav lahko popolnoma drugače zasukala. Nemška soldateska bi prejkone zanetila ali pa vsaj dopustila komunistično revolucijo v svoji lastni deželi, s čimer bi prišla Nemčija prav gotovo Rusiji v naročje. Kaj takega bi bilo v popolnem skladu z miselnostjo nemških vojaških krogov, ki so se že dolgo prej pečali s slineno namero v svojih mislih. Stvorilo naj bi se nepremagljivo evropsko politično osrčje, ki naj bi spajalo nemško industrijo in tehnično izurjenost z neizčrpni

mi prirodnimi viri, pa človeško silo orjaške Rusije. Če bi se dala doseči taka zveza politično, bi se prav lahko zgodilo, da bi postala Nemčija po svoji legi in svojem napredku dekla, ki bi ukazovala svojemu gospodarju ali gostitelju. Pruski junckerji bi se nič posebno ne upirali niti komunizmu, niti ne kaki diktaturi, če bi se le mogli tako dokopati do odlične veljave pri vladi. V tej vojni so poskusili siloma izvesti to smelo nakano — z bombami, kanoni in bajoneti. Toda pokazalo se je, da je ta poskus v sedanjih okoliščinah velikanaka neumnost.

Drugi pa menijo, da bi bilo kaj takega vseeno že malo preveč celo za Pruse. Vrh tega pa bi tudi Stalin prav težko pristal h kak taki barantiji. Pruskim militaristom bi vsekakor kazalo veliko boljše, če bi se pobratili s sovražniki ruskega komunizma na Angliškem in posebno pa v Združenih državah ameriških. To bi bilo menda nemogoče sedaj, ali dosti prilike pa bo za kaj takega morebiti v prihodnjih petindvajsetih letih.

No, pa naj bo temu že tako ali tako, gotovo je to, da bo pruska vojaška klika izrabljala zapadni strah pred Rusijo in ruksko nezaupanje do zapada v svojem tipanju za "življenjskim prostorom" nekod vmes.

Angležem se je že posvetilo v glavi, pa so prišli do prepričanja, da se jim ni treba bati nobene nevarnosti iz Rusije, pač pa iz tega, če se pravilno ne reši nemško vprašanje in dodobra ne zatire pruska vojaška svojat. To oboje pa se bo dalo doseči le potem, če se odpravi nezaupanje med Rusijo in njenimi zavezniki, kar ni kdo ve kako težko. Saj ne hodi tej nalogi nobena nepremostljiva zapreka v napoto. Rusija ne hlepi po tako zvanem "življenjskem prostoru". Hoče le ozemlje, ki je že po zgodovini sami ruska last, samo zastran tega, ker bi se rada strateško varovala z njim pred vsakim morebitnim napakom v bodočnosti. Sovjeti so se z vsi resnostjo in iskrenostjo odpovedali komunizmu z ognjem in mečem. Verujejo pa v to, da se bo njihov politični evangelij razširil kar sam podrugod, ko pridejo obstoječi režimi na boben in se domači proletarci vzdignejo pod komunističnim praporom in vodstvom.

Angliji in tej deželi je že zdavnaj nehala rojiti po glavi misel na to, da bi se spravili nad sovjetsko vladavino v Rusiji. Uvideli sta še o pravem času, da bi najbrž nič ne opravili; če bi se vrtikali v notranje zadeve sovjetske dežele. In ko ne bo na ruskih mejah nobenih več velikih sovražnikov; bo tudi staremu nezaupanju zmanjkalo podlage. Zapadni narodi se prav lahko zavarujejo pred komunizmom z resničnim izvajanjem načel, izraženih v Atlantski izjavi. Če storijo to, ne bo nihče prišel kdo ve kako daleč z rdečim strašilom na zapadu. Če pa ne pride skoro gotovo do revolucionarnih izprememb iz virov, ki so nam dosti bližji kakor pa Moskva.

Cesar se je nam v tej deželi bati najhujše, je to, da nas more zaletelost ljudi s praznim in neosnovanim strahom pred komunizmom zavesti k uveljavljanju nepremišljenih zaščitnih odredb, po katerih pride prav lahko ne

Internacija sovražnih inozemcev

Office of War Information
Foreign Language Division,
Washington, D. C.

Washington, D. C.—Generalni pravdnik Francis Biddle je objavil, da je do dne 15. marca 1943 odredil internacijo 4.165 inozemcev sovražniškega pripadništva, ki jih je federalni preiskovalni urad (FBI) zajel od napovedi vojne.

Med interniranimi inozemci je tudi nekoliko uradnikov in izdajateljev tujezzičnih časopisov, ki so priobčevali čtivo v prid osi. Eden teh je bil aretiran pred enim tednom. Njegov časopis je ponatiskoval propagando v prid sovražniku in čtivo, ki je imelo namen izpodkopavati ameriški vojni napor.

V isti dobi je Biddle, kakor je on izjavil, odredil izpustitev pod parolo 3257 inozemcev in brez-pogojno izpustitev 1151 drugih po natančni preiskavi vsakega posameznega primera.

Generalni pravdnik je rekel, da je njegova odredba v vsakem slučaju sledila po zaščitnih pred lokalnimi odbori, katerim je poverjeno zasliševanje sovražnih inozemcev in po primernem priporočilu s strani istih; ti odbori so sestavljeni iz odličnih državljanov v raznih krajih širom Združenih držav in njihov sklep pregleda urad za kontrolo sovražnih inozemcev v vojni diviziji, kateri je pod vodstvom načelnika Edwarda J. Ennisa. Rekel je, da preostane še približno 500 posameznih slučajev, ki čakajo na končno rešitev.

Grška vlada odšla v Egipt

Premeir napovedal invazijo Balkana

London, 31. marca.—Večina članov grške ubežne vlade se je preselila v Kairo, Egipt, v pričakovanju zavezniške invazije balkanskih držav. Premier Tsouderos, vojni, mornarični, zunanji in notranji ministri imajo že urade v Kairu. Predstavniki vlade je dejal, da bodo ministri sledili zavezniški armadi, ko invadirajo Grčijo po uničenju osilne sile v Tuniziji.

V London dospela poročila pravijo, da Nemci utrjujejo južno grško obrežje pri Atenah in jačijo vojaške posadke v Solunu in okolici iz bojazni pred zavezniško invazijo. Ameriška časniška agentura United Press poroča iz Ankare, Turčija, da se tri elitne nemške vojaške divizije nahajajo na Kreti, grškem otoku, in da so dobro založene z orožjem, živili in drugimi potrebščinami.

Najzanesljivejša dnevna delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

samo do komunizma, nego tudi do vojne. Najboljša zaščita demokracije je izvajanje njenih načel. In nova svetovna vojna se da preprečiti edino tedaj, če se pruska vojaška klika za zmerom zatire, kar se pa more doseči samo na podlagi iskrenosti in zaupanja med demokratičnimi zavezniki samimi.

Kje je Hitler? Deutsches Nachrichten Bureau: "Tirax" ubija čas na ruski fronti...

ZNANCI

ČRTICE

ANT. ADAMIČ

(Se nadaljuje.)

"Kresnice sem lovilo po leščevju, pa sem prepodil — sovo," je naglasil poslednjo besedo. Židane volje so odhajali. Niko je zabaval vso družbo. Le Olgi se je tesnilo srce...

Zal ji je bilo vsega, najbolj pa, da ga je tako nerodno udarila: enkrat saj bi bilo dovolj... Saj je ne bi mogel prisiliti, če bi sama ne hotela! Hm — torej taki so njegovi cilji? Lep svak bo to... Zamišljena, malodušna je hodila nizdol in čutila je, kako jo Niko prezira, mrzi; niti okrenil se ni k nji.

Ob slovesu mu je podala roko in nekaj mu je hotela reči, pa ni mogla. Nemo se je Niko naglil in ji poljubil roko.

Drugi dan ga ni bilo kot ponavadi; že za jutro se je bil odpeljal. Tudi ženina ni bilo ves dan in tudi ne pod noč.

Ampak tretji dan! Olga je dobila pismo. Ko ga je napol prebrala, je prebledela, zakričala: "Mama, mama!" in se s sedesila onesveščena na stol.

Mati je prihitela vpraševala, a ko je prebrala usode polne vrstice, ji je padlo pismo iz rok. Poklicala je moža.

"Proketo!" se je razjaril oče in je odnesel hčer na posteljo, kjer so jo močili, da se je zavreda.

Olga je povedala vse po pravici, celo obtoževala se je: "Menda sem bila le preveč surova... O, zakaj nisem potrpekla... bila bi lahko srečna nevesta..."

"Kaj govoriš, ti otrok nesrečni! Niko, Niko, on je izvrhek, on je —" mater je kar dušilo. "To je njegova osveta!" je bruhalo iz nje. "Saj ti France vendar piše, da te ne mara več, ker si se vdajala njegovemu bratu —!"

JERALA

Trdijo, da se človek že stara, kadar začne obupati spomine. Ali nate se spominjam tolikrat! — in tudi drugih, ki so klonili prerano, — vas vseh, ki ste že krenili na strmo, sinjebelo biserno rimsko cesto...

Ob fosforjujčih, jasnih nočeh zrem v kadeči se, vrtoglavi, razdijavni azur: Glej — izprevid!

Vzhajalo in zahajalo. Eni mi zro v oči, ravnodušno: znanci po naključju; drugi se smehljajo, pomežikujejo: hinavci, in zopet tretji mi pretijo z obleskom svoje somorne duše: zakrknjeni, odkriti sovražniki —. In vsi v svečanem prehodu, tupatam raztrganem in zopet v sklenjenih gručah.

Kar zatemnilo pa se je obzorje, ko si jo naposled primahal tudi ti.

O Jerala! O Jerala! (Zdi se mi, da se stresa nebeški obok.)

Osobito tebe se spominjam tolikrat. Mogočen, a neslišen je danes tvoj korak. Ali te podpirajo arhangeli smežokriti? Kako se giblješ lahkotno, prožno...! Občudoval sem te v tej dolini solz — na plesišču, kako si okretno zibal plesalke; toda zdaj —? Nič več si ne otiraš potnih srag kot nekdanj in nič ne stočeš. Miren, strog in pa blag vzlic naporni stezi je tvoj obraz.

Ali zaide še kdaj tvoj duh? nad tajinstveno gladino bajnega cerkniškega jezera? Ondi si živel mlada svoja leta, ondasi nosil stopdeset kilogramov težko pezo svojega ogromnega, sežen visokega, orjaškega telesa... Vdano, potrpeljivo si živel v svoji oblini, a trhlji posodi. Sodil si ondasi na vestnem sluhu svoje tanke vesti pravičnike in krivičnike. Obsojal in oproščal si stoji, kar pa je bilo tudi vse; pismeno ugotavljati svojih izrekov nisi utegnil, kajti pisarniški stoli so ti bili pretesni... O Jerala, dobričina!

Te je kdo črtil? Ni ga rodila majka. Si li mirzil ti koga? Nikogar! Ha-ha, saj še nam nisi zameril, ki smo te mučili... Plemenit, blag, dobrodušen si bil in kaj vem, kakšen še vse. Da, mi, mi pa smo bili zlobni, kajti celo v tvojem spanju smo te motili. In sam Bog ve, kako rad si spal...

A že mi prožiš roko v slovo... že izgineva za gorami tvoj obširni pas... že je utonil lesk tvojega prijaznega, okroglega lica v meglicah... Na videnje!

Na gredi je odprl škrlatno grlo in je zakikriknil petelin.

Pospravili smo vsak svoje kosilce in žulili svojo osminko; ti, Jerala, si pa tedaj lokal že peto četrtinko, tri za nameček četrti, v trdo kuhano jajce in čakal nestrpno natakariče Pepce z založkom svinjske gnjati. Za Boga, če ti ni sedla na vrat lenivost, trudnost in zasplost! Ko si zavešal trepajoče oči, si razprostrl z obema rokama časopis, se zravnaval na naslonjalu in skril svoj puhteči obraz za široko razganjene inserate.

Spogledali smo se in se muzali. Že tudi ranjki, vrli France pa je vzel iz svojega suknjica majhen topič na dveh kolesih z lafeto in ga postavil na mizo — z žrelecem, okrenjenim proti inseratom. Ti, Jerala, nisi bral — to se ve —; ti si si sedaj le postiljal na mehki blazini: — na svojem podbradku. Časnik v tvojih rokah se je preganil in prikazal, zasvetil se nam je tvoj spokojni, dremajoči obraz. Smrtna tišina... Oj zlobe! Topič je počil kot ob manevrih, gost dim se je povlekel po mizi. Kdo bi se ne bil raztogotil in bi ne bil lopnil s pestjo po mizi?!

Le ti ne, Jerala... Zbudil si se pač, — ni vraga! Toda zahajal si se, le tvoje oči so očistale in jokale: "Kaj sem zagrešil, da me tako preganjate?" — In ko smo se mi v smeju zvižali, si se ti okrenil proti kuhinji in si otožno zavekal: "Pepca, še en četrti..."

Po vsaki taki lumpariji si zaječal: "Pepca še en četrti..."

Samo en pot sem te videl, da si bil ozlovoljen. To je bilo tedaj, ko ti je neko popoldne pisarniški pomočnik nekaj ugovarjal in te nedostojno presekaval. Nem in mrk si povečerjal in si me potem zvalil uro peš hoda v Begunje. Večja družba za nama. V gostilni sem se znova divil tvojemu teku in gostilničar si je menceal roke nad junaškim celovečernim. Ko si se pošteno založil in si poplahnil jezico, te je popadla neodoljiva dremotica. Preskrbeli so nam vozove.

Udobno si se ukeril; jaz sem se utesnil pod desni tvoj žep. Nobene prave kontrapaze...

Okajen si bil, Jerala. Bože, bože, saj si zlivljal kar golide vase! Zadremala sva vsak nad svojim kolesom.

Priretrali smo v trg in se ustavili. Predramil sem se: glupa, črna noč okoli nas.

"Pa kje je sudac?"

"Kaj ga ni ondakaj?" je zategnil voznik.

"Brž, brž nazaj! Krišč, izgubila sva ga! Pobili, ubili se je! Jojmenje, nesreča! Pa bi bili sedeli za protituež na moji strani! Peresa so popokala, ali kaj! Le brž iskat..."

Vozila sva nazaj, se ustavljala, iskala, — nič! Pa sva te naposled le našla, ubožčka, neboljčnega Kristofa: glasno si vlekel dreto v travo kraj pota, kamor si se bil položil ali prekotalil s trde ceste... Brezbržični grlički okoli tebe so te zažingali v deveta nebesa. Kako si spal sladko!

(Dalje prihodnjič.)

čala kot dobrotnica. Navzgor so peljale ozke, strme in umazane kamenite stopnice z odstavkom v vsakem nadstropju; v vzdolžni ob zidu je brlela omaščena svetilka. Smrad, na odstavkih korita, lonec, cunje, vse to ji je bilo že davno znano. Skozi vrata, ki so bila odprta, je videla sedeti za mizo in šivati krojačice žide v čepicah. Na stopnicah so jo srečavali ljudje, a niti v glavo ji ni prišlo, da bi jo mogli žaliti. Delavcev in kmetov, treznih in pijanih, se je prav tako malo bala, kakor svojih inteligentnih znancev.

Stanovanje št. 46 ni imelo veže in se je začelno za kuhinjo. V stanovanjih tovarniških delavcev in rokodelcev diši navadno po laku, smoli, usnju in dimu, s čimer se pač stanovalec bavi. Stanovanja obubožanih plemičev in uradnikov pa spoznaš po nekakem zatohlo-kislem duhu. Ta nevšečni duh je obdal Ano Akimovno tudi sedaj, ko je stopila čez prag. V oglišu na mizo je sedel s hrptom proti vratom možak v črnem suknjiču, najbrže sam Čalikov in poleg njega pet deklet. Najstarejši, širokolčni in suhljati, z glavnikom v lasih, je bilo na videz 15 let, najmlajši, zabuhli, z lasmi kakor jež, ne več od treh. Vseh šest je sedelo pri jedi. Pri peč, z burkljami v rokah, je stala majhna, hudo suha, žoltolica ženska v spodnjici in nočni jopici; bila je noseča.

"Ne bi pričakoval od tebe, da si tako neposlusna, Lizika," je očitalje rekel možki. "Ali sramuj se! Ti prosiš, da bi te oče nasekal, ne!"

Ko je suha žena zapazila pri vratih neznano damo, se je zdržnila in odločila burkije.

"Vasilij Nikitič!" je zaklicala z zamolklim glasom, kakor da ne veruje svojim očem.

Mož se je ozrl in skočil pokonci. Bil je kočen, ozkopelč človek, vdrlih senc in vpadih prsi. Imel je male, globoko ležeče oči, obrobene s temnimi kolobarji, in široka usta. Brado je nosil predeleženo, brke si je bril in je bil tako bolj podoben lakaju kakor uradniku.

"Ali biva tu gospod Čalikov?" je vprašala Ana Akimovna.

"Da, prosim," je strogo odgovoril Čalikov; zdajci pa je spoznal Ano Akimovno in vzkliznil: "Gospodična Glagoljeva! Ana Akimovna!" Nenadoma je prišel ob sapa in tlesnil z rokama, kakor bi se bil silno prestrašil. "Dobrotnica!"

Stokajoč je hitel k njej in kričeč kakor paralitik, — brade se je še držalo zelje in iz ust mu je dišalo po žganju — padel s čelom k njenemu mužu, kakor da je izgubil zavest.

"Ročico, vašo sveto ročico!" je vpil ves zaupel. Sen! Krasen sen! Otroci vzdramite me!"

Vrnil se je k mizi in z jokavim glasom, mahajoč s pestmi, vzkliznil:

"Previdnost nas je uslišala. Prišla je naša spasilnica, naš angel! Rešeni smo! Otroci, na kolena! Na kolena!"

Gospa Čalikova in deklice, razen najmlajše, so urno začele pospravljati mizo.

2. WET FRET don't worry these American boys crawling along the beach near Buna, New Guinea, to get at Jap snipers still holding out in the jungle when this photo was made. Their heads are down because they were under a rain of fire from the Jap positions. None of the cornered enemy the Yanks are stalking here escaped death or capture. The myth of Jap jungle invincibility was exploded beyond question.

"Pisali ste, da je vaša žena hudo bolna," je rekla Akimovna in zopet sta se je polastila otožnost in sram.

"Poldruga tisoč mu ne dam," ji je šinilo v glavo.

"Tu je moja žena!" je zapel Čalikov s tenkim ženskim glasom, kakor bi mu udarile v glavo solze. "Tu je nesrečnica! Z eno nogo v grobu! A mi, gospa, ne tarnamo! Lažje je umreti, kakor tako živeti. Umri nesrečnica!"

"Kaj se spakuje", je pomislila Ana Akimovna. "Tako je videti, da je navajen imeti posla s trgovci."

"Prosim vas, govorite z menoj po človeško," je dejala. "Ne ljubim komedij!"

"Da gospa, pet sirot okrog groba svoje matere ob pogrebnih svečah — to je komedija! Ah!" je bridko vzkliznil Čalikov in se obrnil proč.

"Moiči!" je zašepetala žena in ga potegnila za rokav. Nato se je obrnila k Ani Akimovni in na glas rekla: "Pri nas se ni pospravljeno, gospa! Oprostite! Saj veste, koliko je pri družini opraviti. Na temnem smo, a moramo potpeti!"

"Poldruga tisoč jim ne dam", je zopet pomislila Ana Akimovna.

Q. Does an album filled with stamps automatically become a Bond that will mature in 10 years?

A. No. It must be exchanged for a Bond, and it will bear no interest until it is so exchanged.

Q. Can payment of a War Savings Bond be made to the receiver or trustee in bankruptcy of the estate of a registered owner?

A. Yes, when bankruptcy or insolvency has been adjudicated and request for payment has been duly executed.

Q. Can I authorize my employer to set aside portions of my salary each pay day until enough is accumulated to buy a War Savings Bond?

A. Yes, if your employer has installed a Pay-Save Savings Plan. More than 24 million wage and salary earners are saving their money this way.

Q. Can I invest a lump sum in War Bonds and receive from the investment a return in the nature of an annuity?

A. No. The purchase of each War Savings Bond is a separate transaction. Each Bond is dated as of the first of the month in which payment for it is received by an authorized issuing agent, and matures exactly 10 years from that date.

Remember—the longer you keep War Bonds, up to 10 years, the more valuable they become.

U. S. Treasury Dept.

"Ospiljič je prepovedal, bi hodili v njegovo sobo," strogo pripomnila ena izmed kluc.

Ano Akimovno so med tem odvedli iz kuhinje skozi ozko prehodno sobo, mimo dveh stelij; kakor so postelje stale, bilo vidno, da na eni spita podolgota, a na drugi trije preki. V nastopni gostišnici je bilo v resnici čisto. Čed postelj z rdečo volneno odejo blazina z belo prevleko, stoji ce za uro, s konopnim prtom grnjega miza, na njej tinte mlečne barve, peresa, papir, tografije v okvirjih, vse, kar se spodobi, dalje še druga miza, na kateri je v lepem ležalo urarsko orodje in razne ure. Po stenah so visela k divca, kleščice, svederčki, dleto ploščate klešče itd., dalje tri tiktakajočih stenskih ur; med njimi je bila prav velika debelimi uteži, kakor jih vidimo po gostilnicah.

Ko je zastavila pero, je Akimovna zapazila pred se na mizi sliko svojega očeta svojo. To jo je presenetilo.

"Kdo stanuje tu pri vas?" vprašala.

"Pimenov, gospa! Delavci vaši tovarni."

"Tako? A jaz sem mislila urarski mojster."

"Z urarstvom se bavi le enkrat, v prostem času, ker veneli."

Vsi so obmolknili. Ko je slišati le tiktakanje ur in škripanje peresa po papirju, je Čalik vzdihnil in dejal s porogljivo voljo:

"Resnične so besede, da si plemstva in činov ne sešiješ na kožuha. Kokarda nad čelom plemiški naslov te še ne nasiti. Po mojem mnenju je človek kega pokoljenja, ako podpira romake, plemenitejši od kake Čalikova, ki poginja v beraščini in sramoti."

(Dalje prihodnjič.)

Ali ste naročili na dnevi "Prosveto"? Podpirajte svoj

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vse

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne ... Cene zmerna, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije so lahko naročili na list Prosveto pri prijateljih eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine in eni naročniki. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali naročnika \$1.50 na eno leto naročnino. Ker pa člani plačujejo pri naročnem \$1.50 na eno leto, se jim to prišteje k naročnin. Torej sedaj ni varstva, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrnik države in Kanado \$6.00	Za Člano in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.50
2 tednika in 3.00	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 5.90
4 tednike in 1.80	4 tednike in 6.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 7.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plamni in si naročite Prosveto. list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.

2657 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družina št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2. _____ Čl. družina št. _____

3. _____ Čl. družina št. _____

4. _____ Čl. družina št. _____

5. _____ Čl. družina št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Sosedje in druge novele

Ant. P. Čehov

Poslovenil Fran Pogačnik

BABJE CARSTVO

I.

Večer

(Nadaljevanje.)

Razkošne sobane, v katerih biva sedaj Ana Akimovna, je imel zaprte in jih je odpiral le o velikih praznikih odličnim gostom, sam pa je stanoval v pisarni, v mali, s podobami svetnikov okrašeni sobici. Držal se je stare vere in neprestano sprejemal staroverske škofo in pope, da bi bil krščen in oženjen; tudi svojo ženo je pokopal po pravoslavnem obredu. Brata Ahima, svojega edinega dediča, ni ljubil radi njegove lahkomišelnosti, ki jo je imenoval prostaštvo in neumnost, in radi njegove verske malobrižnosti. Ni ga smatral za brata, nego za delavca in mu plačeval 16 rubljev na mesec. Akim ga je vikal in mu je hodil o spravnih praznikih z vso družino čestitat. Tri leta pred smrtjo pa se je Ivan Ivanič z bratom sprijaznil, mu

oprostil in najel Anjutki guver-

nanta.

Vrata v Guščinov hišo so bila temna, nizka in neprijetno vonjajoča; za steno je bilo čuti moško kašljanje. Ana Akimovna je pustila sani na ulici, krenila na dvorišče in vprašala, kako bi prišla k Čalikovu, ki stane na št. 46. Napotili so jo k

zadnjim vratom na desni v trentje nadstropje. Tudi na dvorišču, pri zadnjih vratih in celo po stopnicah se je širil isti neprijetni duh kakor pri vhodu.

V svojem detinstvu, ko je bil njen oče še preprost delavec, je Ana Akimovna živila v takih hišah, ki jih je potem, ko so se razmere izpremenile, čisto pose-

SPEAKS FOR MRS. AMERICA AT OPA

LOOKING OVER CHARTS at the Office of Price Administration in Washington, in Mrs. Philip L. Crowle of Huron, S. D. She will represent the American housewife at OPA hearings and will put all new orders into terms that can be readily understood by all concerned.